

відрізнятися в залежності від бази знань студентів, обізнаності з місцем практики та їхніми навчальними потребами; контекстами практики, у тому числі наявності або відсутності інших працівників охорони здоров'я; складності ерготерапевтичного втручання та рівня знань, необхідних для його ефективності; ризиків для безпеки, як для студентів, так і для клієнтів ерготерапії.

Навчальна практика студентів організовується з урахуванням усіх особливостей локального характеру. Практика проводиться із застосуванням теорії та матеріалів зарубіжного досвіду [World Federation of Occupational Therapists, 2019]. Взаємодія та продуктивна співпраця між студентами-практикантами та педагогами, керівниками практики забезпечує постійне залучення нововведень та використання нового досвіду в практичній діяльності.

Навчальна практика майбутніх ерготерапевтів передбачає використання різних місць для набуття практичного досвіду, що сприяє формуванню нових умінь та навичок у студентів, а також дає можливість визначитися щодо майбутнього працевлаштування на основі інтересів студента. Практика пов'язаний із занятістю, залученням до занятості, клієнт-центрованістю, фактичними практичними даними та професіоналізмом [Carey, 2014]. Під час проходження практики студенти мають можливість опиратись на знання та використовувати вміння та навички, отримані під час академічних занять; взаємопов'язувати теорію та практику; брати участь у професійних дискусіях і вирішенні проблем заняттєвої активності на реальному робочому місці; практикувати всі етапи процесу ерготерапії; розвивати міжособистісні та комунікативні навички в різних умовах і з різними людьми (сім'єю, групою, членами команди); розвивати розуміння важливості широкого кола думок, практики, клієнт-центрованості та впливу різноманітних факторів ерготерапії; брати участь у професійній діяльності, вивченні реалій професійної практики та починати формувати свою професійну ідентичність. Саме тому всі лікарні, реабілітаційні центри, школи, дитячі садки тощо мають спеціальні кімнати ерготерапії з усіма необхідними засобами.

Навчальна практика повинна мати достатню тривалість для інтеграції теорії в практику. Діапазон тривалості навчальної практики буде залежати від конкретної програми та її контексту. Навчальна практика може бути розподілена протягом кожного навчального року у відповідності до культури та контексту.

Джерела

1. Canadian Occupational Therapy University Programs. Prepared by the Association of Canadian Occupational Therapy University Programs (ACOTUP), 2003. – 3 p. Retrieved from <http://www.caot.ca/pdfs/programprereqs.pdf>
2. Carey, M. Groups: Process and Practice. United State of America, 2014. – 443p.
3. Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists. Revised 2002/ World Federation of Occupational Therapists, 2002. – 39 p.
4. Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists. Revised 2016/ World Federation of Occupational Therapists, 2016. – 80 p.
5. World Federation of Occupational Therapists [Електронний ресурс]. - Access mode: 20.02.2016: <http://www.wfot.org>

Коваленко Олена Олександрівна

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

НЕОБХІДНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ

Стаття присвячена особливостям викладання фахової іноземної мови, як невід'ємної частини загальної підготовки сучасного фахівця та майбутнього професійного зростання. Інтеграція в європейський освітній простір спричинила зміни на ринку української освіти, включаючи професійну підготовку майбутніх фахівців, які повинні адаптуватися до багатомовного середовища для реалізації особистих та професійних потреб. Саме тому перспективним напрямом у підготовці студентів має стати підвищення ролі іноземної мови як обов'язкової професійної навички. Ключові слова: професійна діяльність, вивчення іноземних мов, професійна компетенція, фахове знання іноземної мови.

У світлі численних проблем, які ставить перед нами майбутнє, освіта є необхідною умовою для того, щоб надати суспільству можливість просуватися вперед. У зв'язку з цим завдання освіти полягає сьогодні в тому, щоб надати можливість усім без винятку проявити свій потенціал, який має на увазі можливість реалізації особистих планів і професійного зростання для кожного.

У всьому світі все частіше замислюється над тим, що потрібно сучасному спеціалісту для того, щоб бути затребуваним в нових соціально-економічних умовах. Яку роль повинна відігравати вища школа, щоб підготувати людину ХХІ століття до повноцінної професійної діяльності?

У наш час вивчення іноземних мов є важливим аспектом життя сучасної людини. Воно сприяє не тільки знайомству з культурою і традиціями інших країн, а й дає можливість розвитку мислення, уяви і пам'яті. Знання мов необхідне для ефективної взаємодії держав однієї з однією у багатьох сферах життя (науці, політиці, культурі, мистецтві тощо). Володіння іноземною мовою в наші дні – одна з умов

професійної компетенції. Розвиток науки і техніки немислимий без широкого обміну спеціальною інформацією між людьми, які спілкуються різними мовами.

Для сучасної системи вищої освіти як ніколи актуальна проблема якісної підготовки фахівців, оскільки у світі склалася така ситуація, коли просто освіта нічого не вирішує. Для створення сучасної економіки, для розвитку соціальної та культурної сфер суспільства необхідна якісна професійна освіта - гарантія успіху і процвітання будь-якої країни [2, с. 19].

Зараз у світі спостерігається процес глобалізації - виникнення гібридної світової культури, змішання національних традицій, посилення співпраці між націями. Даний процес призвів до бурхливого зростання міжкультурних контактів у всіх сферах нашого життя. Фахівці в найрізноманітніших галузях науки і техніки повинні постійно стежити за всім новим, що з'являється за кордоном і витягувати корисну для їх професійної діяльності інформацію. Для цього кожному фахівцеві необхідно володіти фаховими знаннями іноземної мови. Володіння іноземними мовами, особливо англійською як мовою міжнародного спілкування, актуальне для всієї української молоді, яка бажає знайти хорошу роботу, співпрацювати із зовнішнім світом, покращити свої культурологічні знання. Згідно з дослідженнями, 76 % українців вважають, що вивчення іноземних мов допомагає пізнанню іншої культури, розвиває пам'ять, а також є найважливішою складовою під час їх працевлаштуванні, тому знати іноземну мову, на їхню думку, обов'язково [1, с. 24].

Володіння іноземною мовою часто стає тією умовою, яка дозволяє удосконалюватися і розвиватися у своїй професії, розширює можливості працевлаштування та просування по службі. Якщо фахівець прагне претендувати на більш високі посади, де рівень доходу, як правило, вищий, то, безсумнівно, володіння іноземною мовою може стати серйозним аргументом під час прийняття позитивного рішення роботодавцем на користь такого кандидата.

Вивчення іноземної мови є одним з основних елементів системи фахової підготовки фахівців в професійних освітніх установах. Володіння іноземною мовою необхідно, щоб випускник закладу міг стати конкурентоспроможною особистістю на ринку праці. В умовах реалізації компетентнісного підходу в освіті це зобов'язує викладача до розробки методичного забезпечення професійної спрямованості навчання, здійснення тісного зв'язку досліджуваного матеріалу з обраною спеціальністю учня, з предметами міждисциплінарного курсу і виробничою практикою [3, с. 20].

Суть практичної спрямованості викладання дисципліни "Іноземна мова" полягає в тому, щоб показати студентам зв'язок досліджуваної дисципліни з їх спеціальністю і майбутньою професійною діяльністю. Тим самим ми формуємо одну із загальних компетенцій – розуміти сутність і соціальну значимість своєї майбутньої професії, проявляти до неї стійкий інтерес. Тому на своїх уроках викладачі повинні робити акцент на виконанні навчальних завдань практичного змісту, професійно орієнтованих завдань, а також на здійсненні тісного зв'язку з обраною спеціальністю, з предметами міждисциплінарного курсу.

Актуальним стає підбір матеріалів, що відповідають специфіці майбутньої професійної діяльності студентів, тому предметний зміст дисципліни для кожної спеціальності має бути різним.

При підборі професійно орієнтованих текстів і технічної літератури іноземною мовою з урахуванням специфіки майбутньої спеціальності студентів можна пропонувати роботу з текстами різної тематики. Це дозволяє здійснювати зв'язок з предметами міждисциплінарного курсу.

Слід зазначити, що навіть маючи матеріали професійного змісту, неможливо добиватися успіхів у реалізації компетентнісного підходу без використання інноваційних технологій. Серед найефективніших можна виділити: імітаційне моделювання, педагогіку співпраці, проектні технології, інформаційні технології, технології мовного портфеля, модульно-блокові технології, ігрові технології, інтерактивні методи, проблемне навчання, методику роботи в малих групах, дослідницьку діяльність [4, с. 34].

Однією з найбільш ефективних інноваційних професійно орієнтованих технологій можна назвати імітаційне моделювання. В його основі лежить принцип зв'язку з життям, з майбутньою професійною діяльністю. Імітаційне моделювання забезпечує імітацію елементів професійної діяльності, її типових та істотних рис. У якості прийомів імітаційного моделювання можуть виступати: спілкування-діалог з приводу професійної інформації, прочитаної іноземною мовою, аналіз соціальних і професійних ситуацій, виконання творчих завдань з професійним змістом, ігрові ситуації, рольові ігри, вікторини. Особливу увагу слід приділити вивченню можливих виробничих ситуацій і ситуацій з ефективною поведінки на ринку праці.

Організація процесу співпраці на заняттях у ВНЗ покращує творче засвоєння професійно-орієнтованого досвіду за основними видами майбутньої діяльності студентів. Особливість педагогіки співпраці (ПС) полягає в тому, що в ній на першому місці виступає процес формування високогуманних відносин між викладачем та студентами (взаємна довіра, повага та любов, розумна вимогливість). ПС орієнтована на всебічний розвиток особистості, на повне саморозкриття її та готовність до свідомого

життєвого визначення, відкидає систему примусів, заборон, покарань як методів викладання і взагалі виступає проти насильства у навчанні.

Реалізувати загальну компетенцію – працювати в колективі і команді, ефективно спілкуватися з колегами, керівництвом, споживачами – допомагають ділові ігри професійного аспекту. Ділові ігри іноземною мовою – це модель майбутньої трудової діяльності учнів. В основі ділової гри лежить певний, як правило, професійний, предмет обговорення. Гра також є методом ефективного навчання, оскільки усуває суперечності між абстрактним характером навчального предмета і реальним характером професійної діяльності. Проведення ділової гри в навчальному процесі дає змогу сформувати позитивні настрої слухачів, а саме: інтерес до навчальних занять і тих проблем, які моделюються та розігруються в ігровому процесі; засвоєння великих обсягів інформації, що сприяють творчому пошуку вирішення завдань; формування об'єктивної самооцінки студентів; можливість адекватного аналізу реальної виробничої ситуації; розвитку інноваційного, аналітичного, психологічного та економічного мислення.

Однією з актуальних технологій, що дозволяє майбутнім фахівцям розвивати загальні компетенції, є проектна форма роботи. За допомогою методу проектів студенти розширюють свій кругозір, межі володіння мовою, отримуючи досвід від практичного його використання, вчать слухати іноземну мову, розуміти один одного при захисті проектів. Студенти працюють з довідковою літературою, словниками, комп'ютером, тим самим створюється можливість прямого контакту з автентичною мовою, чого не дає вивчення мови тільки за допомогою підручника. Для пошуку необхідної інформації студентам рекомендується використовувати сайти для студентів, а також електронні версії наукових газет і журналів.

Теми для проектно-дослідницької діяльності мають професійну спрямованість: “Моя майбутня спеціальність”, “Моя професія – найкраща”, “Сучасне промислове обладнання”, “Великі вчені” та ін.

Однією із найістотніших складових у підготовці майбутнього фахівця до повноцінного життя і діяльності в умовах інформаційного суспільства є використання інформаційних технологій у навчальному процесі, що позитивно впливає на характер навчально-пізнавальної діяльності студентів, активізує самостійну роботу студентів з різними електронними засобами навчального призначення, забезпечує оптимальну для кожного студента послідовність, швидкість сприйняття матеріалу, формує навички аналітичної і дослідницької діяльності, забезпечує можливість самоконтролю якості здобутих знань та навичок, заощаджує час студента, необхідний для вивчення курсу.

Одним із ефективних засобів самостійної роботи в курсі англійської мови для професійного спілкування, на наш погляд, може слугувати мовний портфель (МП), що складається з трьох обов'язкових розділів: мовного паспорта, мовної біографії та дос'є. Саме така структура дозволяє відобразити дійсний рівень володіння іноземною мовою власником портфеля. Педагогічна функція мовних портфелів полягає у заохоченні до навчання впродовж всього життя, підвищення мотивації, формування навчальної компетенції та посилення автономності студентів у процесі навчання. Оскільки студенти є активними суб'єктами навчального процесу, вони мають можливість розказати про те, що вони вже вивчили, що їх цікавить, що вони хочуть вивчити, що їм дається важче, що з навчання в умовах аудиторної роботи їм подобається, а що ні.

Студенти відзначають, що такі їх роздуми над ходом навчання іноземним мовам сприяють підвищенню мотивації, формуванню навичок самоосвіти та прагненню до безперервної освіти. За допомогою цього документа студент має можливість здійснювати самооцінку своїх знань і умінь, ставити власну мету в навчанні, вести облік своїх досягнень, підтверджувати їх результатами тестів, екзаменів, а також сертифікатами та дипломами. МП якнайкраще відповідає активному залученню студентів до самостійної роботи над іноземною мовою, забезпечуючи їх засобами визначення рівня володіння мовою, самоконтролю, планування процесу власного навчання, конкретними і лаконічними інструкціями для набуття умінь іншомовного спілкування з метою здійснення майбутньої професійної діяльності.

Як відомо, англійська мова – це мова науки і техніки, тому необхідно пояснювати студентам, наскільки важлива робота з науково-технічною літературою: інструкціями з експлуатації обладнання, інструкціями з техніки безпеки, науковою журнальною або газетною статтею, технічними текстами. Студенти практикують різного роду переклади та види читання: ознайомче, переглядове, пошукове, пізнавальне, ціннісно-орієнтаційне. В результаті студенти набувають такі вміння: перекладати зі словником іноземних текстів професійної спрямованості; самостійно вдосконалювати усне та письмове мовлення, поповнювати словниковий запас [1, с.19]. Необхідно, щоб усі тексти представляли інтерес і були практично значущими. Читання неадаптованих текстів (книг, журналів, газет в оригіналі) – це найкращий спосіб показати практичну значимість мови, що вивчається.

Підсумовуюмо, що наша робота сприяє готовності до професійного спілкування, формує компетенції і відіграє важливу роль у професійному становленні майбутнього фахівця. Поряд з практичними цілями професійне навчання переслідує і виховні цілі. Вони дають можливість долучити учнів за допомогою

іноземної мови до джерел інформації, розширити загальний і професійний кругозір, здобути вміння спілкуватися із зарубіжними колегами, підвищити культуру мовлення, ставитися з повагою і розумінням до своєї майбутньої професії.

Список використаних джерел:

1. Бим И. Л. Профильное обучение иностранным языкам на старшей ступени общеобразовательной школы: проблемы и перспективы / И. Л. Бим. – М.: Просвещение, 2007. – 168 с.
2. Програма з англійської мови для професійного спілкування / кол. авт.: Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок та ін. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.
3. Савенкова Л. О. Комунікативні процеси у навчанні [Текст] // Елементи теорії і практики формування комунікативних умінь: навч. посібник / Л.О. Савенкова. – К.: Вид-во КДЕУ, 1996. – 120 с.
4. Чулкова Л. О. Комунікативна компетенція – провідна складова професійної підготовки вчителя-європейця, викладача англійської мови [Текст] / Л. О. Чулкова // Педагогіка. – 2004. – № 4. – С. 34-37.

Левін Олег Леонідович

Кандидат історичних наук, доцент

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

Поплавський Олег Олександрович

Кандидат історичних наук, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

ПРІОРИТЕТИ РЕФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

В статті проаналізовано досвід реформування освітньої галузі України за добу незалежності, досліджені пріоритети розвитку середньої та вищої освіти. Встановлено що розбудова сучасної структури освітньої галузі має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її підсистем, реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті. Ключові слова: середня та вища освіта, освітня політика, освітні послуги, заклади освіти, фінансування освіти.

Актуальність дослідження. Сучасне суспільство і державу складно уявити без належної уваги до освіти і науки, які є важливим рушієм суспільного прогресу та економічних, соціальних і правових зрушень. Розбудова сучасної структури освітньої галузі України має забезпечити оптимальні умови для функціонування та розвитку системи освіти, реалізацію різноманітних освітніх моделей, існування навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечують громадянам надання якісних освітніх послуг, свободу вибору в освіті. Для вирішення цих складних завдань потрібно розуміти проблеми та тенденції розвитку середньої та вищої освіти в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам та тенденціям розвитку середньої та вищої освіти в Україні присвячені наукові праці таких вітчизняних дослідників, як В. Андрущенко, В. Базилевич, Д. Богиня, Т. Боголюб, Я. Болюбаш, С. Воронков, Н. Верхогляд, В. Вознюк, Г. Дмитренко, В. Журавський, Т. Ілляшенко, С. Каламбет, І. Каленюк, В. Кремень, В. Крижно, С. Кучеренко, О. Луцій, О. Мармаза, С. Ніколаєнко, І. Новіков, М. Степко, Т. Оболенський, А. Павленко, Т. Решетілов та ін. Але сьогодні це питання потребує подальшого дослідження та обговорення.

Метою статті є аналіз сучасного стану середньої та вищої освіти України, визначення проблем та тенденцій їх розвитку.

Виклад основного матеріалу. З проголошенням незалежності Українською державою було закладено початок формуванню, реалізації та розвитку державної політики в галузі середньої та вищої освіти. Її фундаментальні напрями формувалися під впливом ідей утвердження державного суверенітету, побудови демократичного суспільства, становлення ринкової економіки, прагнення країни увійти в Європейські освітній і дослідницький простори, а також до групи успішних країн глобалізованого світу.

Основні напрямки реформування вітчизняної освіти були сконцентровані у Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), яка була прийнята у 1993 р. [1]. Програма передбачала такі ключові кроки, як: демократизація всієї змістової системи навчання та інституційної структури освіти; структурне оновлення; прагнення змістовно оновити освіту підвищенням гуманізації та гуманітаризації, посиленням екологічного і психологічного компонента в освіті, впровадженням комплексної інформації; використання провідних найновітніших технологій навчання; інтеграція та глобалізація освіти як на національному, так і на світовому рівні; розвиток вітчизняної освіти за принципом безперервності.